

Чурапчы улууһун Төлөй орто оскуолата.

Мастер-кылаас тиэмэтэ: «Кинигэни аабыы оҕоҕо оруола»

Толордо: Аммосова Мария Иннокентьевна

педагог-библиотекарь

Стаж: 3 сыл.

2015 с.

Быһаарыы сурук.

Билинни кэмнэ оҕо кинигэни аахпат түгэнэ элбэх. «Кинигэ билии төрдө» диэн XX үйэбэ элбэхтик туттуллар цитата этэ. Онтон билигин «ити этиини хайдах этиэххэ, өйдөтүөххэ сөбүй?» – диэн боппуруостар биһигини долгуталлар. Кинигэни ааҕар оҕо ахсаана күннэтэ аҕыйаа турар. Онтон кинигэ биһиги олохпутугар сүрдээх туһалаах, элбэххэ үөрэтэр. Билинни ыччат ону үксүгэр ситэ өйдөөбөт дии саныыбын.

Кинигэни ааҕыы оҕо библиотекаҕа сылдыбытынан эрэ түмүктэммэт. Оҕо дьиэтээҕи библиотеката, электроннай кинигэ эмиэ оруолу оонньуур. Ол эрэн үрдүкү кылааска табыстаах аайы ааҕыы аччаан иһэр. Онон кинигэни ааҕарга, суруйааччылар олохторун, кинилэр айымньыларын кытта билиһиннэрэн кинигэбэ интэриэһи тардар элбэх дьаһаллары ыытар көдүүстээх. Манна төрөппүт оруола сүнкэн улахан. Оҕо аан бастакы кинигэбэ сыһыаны төрөппүт инэрэрин өйдүүх тустаахпыт. Төһөнөн төрөппүт оҕо хараҕар элбэхтик кинигэ тутар, ааҕар да, оччонон оҕо ааҕар баҕатын көбүлүүр.

Биллэрин курдук дьиэ кэргэннэ төрөппүт оҕотугар элбэхтик кинигэ ааҕар буоллаҕына, бу дьиэ кэргэннэ ил-эйэ, өйдөһүү үөскүүр. Кинигэ ааҕар дьиэ кэргэн иллээх, ситиһиилээх, биир өйгө-санааҕа киирэр дии саныыбын.

Онон төрөппүттэргэ аналлаах мастер-кылааспын «Кинигэни ааҕыы оҕо оруола» диэн тиэмэбэ таллым.

Мастер-кылаас «Кинигэни аабыы оҕоҕо оруола»

Сыала: Төрөппүккэ оҕото кинигэни көдүүстээхтик ааҕарын ситиһии, үрдэтии.

Соруктара:

1. Айымньыга тирэҕирэн төрөппүккэ аабыы оруолун өйдөтүү;
2. Кинигэ аабыыга олобуран оҕолор толкуйдуур, ырытар сатабылларын үрдэтии;
3. Төрөппүт оҕотугар кинигэ ааҕарын ситиһии, бэйэ эппиэтинэһин өйдөтүү.

Туттуллар матырыйаал: презентация, альбом, фломастер.

Дети – это счастье, созданное вашим трудом.

Дом, в котором есть дети, трудно представить без детских книг.

Детская книга в семье — индикатор заботы старшего поколения о воспитании и образовании младших. (В.Сухомлинский)

Мастер-кылаас хаамыыта:

Тэрээһин:

Үтүө күнүнэн күндү төрөппүттэр!

Билинни кэмнэ оҕо кинигэни аахпат түгэнэ элбэх. Онон кыра кылаастан саҕалаан кинигэни ааҕарга, суруйааччылар олохторун, кинилэр айымньыларын кытта билиһиннэрэн, кинигэҕэ интэриэһи тардар элбэх дьаһаллары ытар көдүүстээх дии саныбын.

Онон бүгүнгү дьаһалбын эһиэхэ төрөппүттэргэ аныбын. Билигин икки хамаандаҕа арахсабыт уонна ытыллар дьаһалга көхтөөхтүк кыттан иһин диэн ынырабын. Бастатан туран эһигиттэн ыйытыам этэ бу хоһоону ким суруйбутай?

Чыычаахха—чыычаах чуопчаарар тыла,

Сүүрүккэ— сүүрүк сипсийэр тыла,

Этиннэ — этин эрчимнээх тыла

Илгэлээх истин ийэ тыл буолар.

Онтон бу миэхэ ийэм биэрбит тыла,

Олоѳум тыла,
Тапталым тыла –
Мин тылым, мин ийэ тылым
Саргылаах сахам
Сангата буолар.

(Семен Данилов «Төрөөбүт тыл»).

Сөп, Семен Данилов «Төрөөбүт тыл» хоһооно. Бу хоһоонго мин төрөөбүт тыл туһунан эрэ буолбакка, төрөппүт оҕотугар инэрэр, үөрэтэр күүһэ күүстээбин көрөбүн. Онон эһиги аан бастакынан оҕоҕо кинигэни таптыырга үөрэтэр сирдьиттэр буолабыт.

Бастакы сорудах.

И.И.Тимофеева «Что и как читать вашему ребенку от года до десяти» диэн кинигэтигэр этэр «Төрөппүт оҕотугар элбэх оонньууру, минньигэһи атыылаһарын, айылҕаҕа сылдыарын ордорор. Онтон кинилэр сороҕор остуоруйа аабыта оҕону олус үөрдэрин өйдөөбөттөр». Остуоруйа нөҥүө оҕо айымньы геройдарыгар долгуйар, аһыныгас буоларга үөрэнэр, кинилэри чугастык ылынар. Өссө төрөөбүт тыл сүмэтин, кэрэтин барытын инэринэр. Ол иһин, оҕо кыра сааһыгар остуоруйаны элбэхтик аабыахтааххыт. Ол эрэн остуоруйаны, кинигэни талар, оҕо сааһыттан тутулуктаабын өйдүүхтээхпит.

Оҕо кыра сааһыттан хайдах кинигэни ордороруй?

Эһиги иннигитигэр кумаабы, харандаас сытар. Ити боппуруоска билигин эппиттээн кинигэ оноруохпут. Саҕалаатыбыт.

Сүрдээх үчүгэй кинигэлэр буолан табыстылар. Махтал.

Иккис сорудах.

Бу кэпсээннэри салгыыбыт уонна миниатюра көрдөрөбүт.

1 хамаанда: Күн тиит баһыгар түһүүтэ Ваня эбэтиниин биир уу баһар тимир ыаһаһы уонна синньигэс боробулуоха кылдыылаах биир обургу, биир кыра баанкалары толору отонноотулар. Эмээхсин ыаһаһын былаатынан саба баайа олорон этэр:

- Ыарахана бэрт буолсу, доҕор. Ыл, тукаам, ити обургу баанканы эн тут.

– Эйиэс! – дии түһээт, Ваня түгнэри хайыһан кэбистэ.– Улахан баанка кылдыыта илиибин быһа кириэ...

2 хамаанда: Коля дыоно Андреевтары кытта ыаллаһан олороллор. Андреевтар Сеня уонна Муся диэн оҕолоохтор.

Дьэ биир баскыһыаннаҕа Коля ийэтиттэн көнүллэтэн, Сенялаахха дьаарбайа табыста.

Оҕолор кинини сүрдээхтик үөрэ көрүстүлэр. Сенялаах ийэлэрэ эмиэ үөрдэ:

–Ыалдыппын аһатыам, оҕолорум доҕотторун Коляны аһатыам,– дии- дии кини куукунаҕа астыы- үөллүү сырытта.

Оҕолор оонньуу сырыттылар.

Онтон Сеня атын хоско тахсаары туран балтыгар Мусяҕа эттэ:

– Ити уол оонньууру ылыаҕа, үчүгэйдик көрө сырыт. Мин сибилигин кириэм...

Муся улаханник абаламмыт быһыынан эттэ:...

Ханнык айымньыный? Автора кимий? *(Амма Аччыгыйа «Тобус төгүл тоҕо?»).*

Үһүс сорудах.

Саха народнай поэта Петр Николаевич Тобуруокап истин иэйиилээх, уран тыллаах хоһоонноро уус-уран чочуллуутунан, өйдөнүмтүөтүнэн, музыкальнайынан уратылаах. Идэтинэн учуутал буолан, литератураҕа оҕо суруйааччытынан биллэр. Педагог-поэт кырачаан ааҕааччы уйулҕатын, өйүн- санаатын үчүгэйдик билэр буолан, кини хоһоонноро оҕолуу чаҕаан куоластаахтар, кыраҕы харахтаахтар, чуор кулгаахтаахтар. Билигин Петр Тобуруокап хоһооннорун ааҕан баран аатын таайыахтааххыт.

1 хамаанда.

...Улааппыт кэnnэ ийэлэр

Оо, мөлтүүр да буолар эбиттэр:

Билиэҕи даҕаны билбэттэр,

Кыайыаҕы даҕаны кыайбаттар—

Баардарын-суохтарын барытын
Биһиэхэ бизэрэн кэбиспиттэр!
(«Ийэлэр»).

2 хамаанда.

Кутуйахтан кутанаахтаан
Куота-куота ытыыр оҕо
Баҕачаантан соһуйаахтаан
Маккыраччы ытыыр оҕо
Моряк буолбат,
Летчик буолбат,
Герой буола улааппат. («Ытанныах герой буолбат»).

Төрдүс сорудах.

Алексей Спиридонович Бродников 1917 сыллаахха олунньу 26 күнүгэр Чурапчы оройуонун Төлөй нэһилиэгэр Дьуодьалы диэн алааска дьаданы дьизэ кэргэннэ төрөөбүтэ. Фронтовик, «Албан аат» уонна Аҕа дойду улуу сэриитин I степеннээх орденнарын кавалердара, Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала, Эрилик Эристиин аатынан бириэмийэ лауреата, ССРС суруйааччыларын Союзун чилиэнэ, Чурапчы улуусун Бочуоттаах гражданина, поэт, прозаик, публицист.

Алексей Бродников нарын-намчы дууһалаах, уйаҕас санаалаах поэт. Кини оҕолорго анаан бэртээхэй хоһооннору, поэмалары суруйталаан «оҕо поэта» диэн ураты аакка-суолга тиксибит эбит. Поэзиятын, айар үлэтин темата баай, киэн. Ол курдук поэт үгүс хоһоонноругар алааһы хоһуйар, алааска нарын сыһыана көстөр. Билигин кини хоһооннорун ситэрэн бизэрэбит.

1 хамаанда.

Ийэлии дьол тыыннаах
Илгэлээх _____(алааһым)
От күөбэ, мүөт сыттаах,

Оо, бэрдин, _____ (сылааһын)

Амтаннаах эн аскын

_____, (амсайдым) аһаатым,

Сайынын, кыһынын,

_____(сааһын) да сааһаатым.

2 хамаанда.

Ил гынар тыыннынан

Иэдэспин _____ (уураатын),

Бэл диэтэр тыалгынан

Бэскибин _____ (тараатын)

_____(илгэлээх) алааһым

Истинник махтанным

_____(алгыспын), талааммын

Аны мин да аныым.

– Махтал барыгытыгар. М. Горькай этэн турар «Люди перестают мыслить, когда перестают читать». Ити этиигэ билинни үйэ оҕото сөп түбэхэр дуо? (төрөппүттэр санаалара).

Түмүк. Оҕоҕо аан бастакы кинигэҕэ сыһыаны, эһиги, төрөппүттэр инэрэргитин өйдүөх тустааххыт. Төһөнөн төрөппүт оҕо хараҕар элбэхтик кинигэ тутар, ааҕар да оччонон оҕо ааҕар баҕатын көбүлүүр. Оҕо төрөппүт сиэркилэтэ диэн мээнэҕэ эппэттэр.

Биллэрин курдук дьиэ кэргэннэ төрөппүт оҕотугар элбэхтик кинигэ ааҕар буоллаҕына, бу дьиэ кэргэннэ ил-эйэ, өйдөһүү үөскүүр. Кинигэ ааҕыта дьиэ кэргэни ситимниир, биир өйгө-санааҕа киллэрэр.